

Ávvir – Sámi Aviisa AS
Pb. 235, 9521 Kautokeino
Finlandsveien 14, 9730 Karasjok

Det Kongelige Kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

17. mars 2008

Høring – utkast til endringer i forskrift om tilskudd til samiske aviser,

Vi viser til høringsnotat av 12.02.2008, deres ref 2007/04536 ME/ME2 LAB: elt, og vil med dette komme med sin uttalelse til utkastet:

Innledning

Vi er meget fornøyd med at det er kommet en økning i pressestøtten for å sikre samiske dagsaviser og at man i den anledning samtidig får muligheten til å tilpasse forskriften så den sikrer de to samiske dagsavisenes fødsel og liv. Denne høringsuttalelsen består av 3 deler:

- Ávvirs høringsuttalelse
- Ávvirs simulering av vårt forslag
- Bakgrunn/begrunnelse for vår høringsuttalelse

Samiskspråklig dagsavis

Det samiske språket er fortsatt i en stilling som krever en positiv særbehandling i forhold til andre språk, derfor mener vi at dette også skal gjenspeiles i forskrift om tilskudd til samiske aviser. Med det mener vi at forskriften bør motivere til å produsere mest mulig avissider på samisk, derfor er vi enig i at det variable tilskuddet skal forbeholdes samisk tekst, men i tillegg foreslår vi at det variable tilskuddet blir større enn med departementets forslag av 12.02.08.

Ávvirs forslag for §7, andre og tredje ledd:

Grunntilskuddet skal samlet utgjøre 83 % av produksjonstilskuddet og fordeles med like store beløp på samtlige aviser som oppfyller vilkårene for produksjonstilskudd.

Det variable tilskuddet skal samlet utgjøre 17 % av produksjonstilskuddet og tildeles i forhold til antall utgivelser multiplisert med antall produserte sider samisk tekst.

Lule- og sørsamisk

Vi er fornøyd med at det allerede fra 2008 foreslås å innføre en egen ordning for sørsamisk, lik den som allerede fins for lulesamisk, og at det åpnes for at samiske aviser også kan dra nytte av denne ordningen. Dette signaliserer ett ønske om å styrke de samiske språkenes stilling, noe som er strengt nødvendig skal språkene overleve og utvikle seg videre som egne skriftspråk.

Vi synes at en ramme på inntil 2 % til sammen for de to skriftspråkene er ett fornuftig nivå å legge seg på for 2008 og 2009, for å se den kortsiktige effekten av ordningen. Ávvir har ett uttalt mål om å øke dekningen sin i de lule- og sørsamiske områdene og en av måtene vi skal gjøre det på er på sikt å innlemme disse to skriftspråkene i avisen. Ordningen for lule- og sørsamisk er noe vi håper skal være til stor hjelp for å nå målet vårt, derfor støtter vi departementets forslag til §6 første ledd. På lang sikt må imidlertid rammene for både lule- og sørsamisk økes, uten at det går utover øvrige rammevilkår for de samiske avisene.

Nuorttanastte

Nuorttanastte har eksistert i snart 110 år og er med det den eldste samiskspråklige "avisen" eller tidsskriftet og dermed godt etablert blant den samiskspråklige befolkningen. De har i mange år vært tilgodesett ett øremerket årlig tilskudd på 250 000 NOK, ett beløp som verken er indeksregulert de senere år eller som har gitt Nuorttanastte utviklingsmuligheter, heller tvert imot. Med tanke på prisstigning så har Nuorttanastte i realiteten opplevd en reduksjon av tilskuddet.

Nuorttanastte har derfor bedt om en økning for 2008. Vi vil understreke viktigheten av Nuorttanastte, og viser også til tidligere uttalelser fra Samisk avis- og forleggerforening (SALAS) og fra de samiske avisene om Nuorttanastte, og foreslår at Nuorttanastte f.o.m. 2008 øremerkes ett årlig tilskudd på 300 000 NOK.

Simulering av Ávvirs forslag:

18 447 554 (til fordeling samiske aviser, fra høringsdokumentet)
- 3 136 084 (variabelt tilskudd 17 %)
= 15 311 470 (grunntilskudd 83 %).

Grunntilskudd: 7 655 735 til Ságat og 7 655 735 til Ávvir
Variabelt tilskudd: 156 804 (5 %) til Ságat og 2 979 280 til Ávvir

Sum Ságat: 7 812 539
Sum Ávvir: 10 635 015

Merk at størrelsen på det variable tilskuddet vil være avhengig av hvor mange sider samisk tekst de to avisene har i forhold til hverandre, men prinsipielt er samisk språk tilgodesett med dette forslaget.

Begrunnelse og grunnlag

Ávvirs uttalelse har både ett prinsipielt, økonomisk og praktisk grunnlag. Med ett større variabelt tilskudd forbeholdt samisk tekst, så vil dette stimulere til produksjon av samiskspråklige sider, noe som er med på å styrke og også synliggjøre samisk skriftspråk daglig. Dette er av særdeles stor viktighet all den tid Ávvir er eneste samiske nyhetsmedia som bruker samisk skriftspråk som kommunikasjonsform. I det siste har f.eks NRK Sameradio sluttet å bruke skriftlig samisk på nettsidene sine. Dette gir Ávvir ennå større ansvar overfor den samiske befolkningen i å gjøre samisk skriftspråk tilgjengelig og ikke minst synlig. Også dette vil være med på å høyne statusen for samisk språk rent generelt.

Prinsipielt så skal det være godt synlig at samisk språk prioriteres foran norsk, noe som er understreket og påpekt i tidligere Stortingsmeldinger, denne Regjeringens og tidligere regjeringers samepolitikk m.m. Faktum er at samisk er ett truet språk, som uten ett særskilt vern og løft sakte, men sikkert vil svinne hen. Som eksempel kan nevnes at på norsk fins det over 200 aviser å velge mellom og ett utall nettaviser og nettsteder. Det fins ingen annen stabil skriftlig samiskspråklig nyhetsformidling enn det den samiskspråklige avisen skal bidra med, hverken på nett eller papir. Til og med NRK Sami Radio prioriterer norsk på sine nettsider, ergo har Ávvir ett kjempestort ansvar for det samiske språket.

Med Ávvirs forslag er det merkbart at samisk språk får det vernet og løftet språket fortjener. Vi har full forståelse for resultatet av fornorskningen og at mange med det har mistet morsmålet sitt, og derfor mener vi at det er legitimt og nødvendig med en samiskspråklig og norskspråklig samisk avis, men skal vi noensinne reversere fornorskningen, så må det finnes ett fullverdig samiskspråklig avistilbud, på nett og papir, i tillegg til de grep som tas på øvrige felt i samfunnet.

Praktisk så er vi for det første prisgitt oss selv hva gjelder mange aspekter av avisdrift.

- For å kunne drive en moderne avis, så må vi selv bruke tid og ressurser på å utvikle løsninger tilpasset samisk språk, eller vi kan kjøpe det dyrt. Her kan nevnes ting som infrastruktur, dataløsninger m.m.

- Det er en kjensgjerning at den norskspråklige versjonen av de fleste dataprogrammer er dyrere enn den engelskspråklige, fordi det er så mange flere som behersker engelsk enn norsk og derfor flere potensielle brukere og større kundegrunnlag. På samme måte er de norskspråklige versjonene mye billigere enn de samiske løsningene, for på mange av de typiske løsningene som brukes i avisdrift er det bare en eller to potensielle kunder for en samisk versjon.

- Ofte er det også slik at det ikke utvikles samisk støtte til dataløsningene, noe vi da må gjøre selv, fordi vi uten de løsningene ville bli hengende etter i utviklingen og gitt oss selv enda dårligere vilkår å leve i.

- Ingenting av det vi setter på trykk kommer "gratis". Så å si all tekst i hver avis er produsert av oss selv, fra a til å. I norskspråklige aviser er det ofte byråstoff som fyllstoff, dessuten har man på norsk over 200 aviser å sitere fra. I tillegg kan man ved sitering bare klippe og lime sitatet inn i sin egen avis. Vi må skrive alt inn. Som eksempel kan nevnes typiske avisinnhold som barnesider, tippetips, horoskop m.m: vi lager dem selv eller oversetter det, mens andre får det fra byrå rett inn i avis, uten bearbeiding m.m.

- 95 % av leserbrevene som vi får tilsendt, må oversettes. Man har mange ganger vurdert å kutte de ut, men debattsider er en viktig del av en avis.

- De fleste pressemeldinger er også på norsk. Skal vi sitere noe fra dem, så må det oversettes/skrives inn på nytt.

- alle byråer leverer kun tekst på norsk, ergo er de så å si utilgjengelige for oss.

- En samiskspråklig avis er også avhengig av egne språkkonsulenter, for korrektur og oversetting. De færreste skriver korrekt samisk i dag, siden samisk er ett komplisert språk.

- Selv det nye, og mye omtalte retteprogrammet, sliter med korrekt samisk, selv om den har gjort hverdagen noe lettere for Ávvir. Det er faktisk pga. det retteprogrammet at Ávvir kan starte med dagsavis uten å øke antall språkansatte. Men, det er viktig å understreke at programmet ikke greier å oversette tekster, ei heller greier den ikke all korrektur, så den er pr. i dag ingen erstatning for de rene språklige årsverkene vi må ha.

Økonomisk så vil samiskspråklige aviser aldri kunne konkurrere med de norskspråklige avisene. Til det er rammefaktorene for ulike.

- På norsk har man ett potensielt mye større kundegrunnlag, både hva gjelder opplag, annonseomsetning, geografi og næringsliv. Økt opplag betyr også økte annonseinntekter, noe som betyr bedre rammevilkår.

- Annonse salg på samisk koster mer og tar lenger tid, da Ávvir selv må produsere alle annonser, til og med ferdige annonser må produseres fra "scratch". Det er ikke bare å oversette teksten og erstatte den norske med den samiske teksten: Annonser produseres av grafikere, med grafisk verktøy, derfor må man lage annonsen på nytt etter at den er oversatt. Tekstens lengde endres også ved oversetting, noe som ofte fører til annonsen utseendemessig endres.

Her har norskspråklige aviser en kjempefordel i forhold til Ávvir, de bruker mindre tid og krefter på hver enkelt annonse og får dermed solgt mer annonser.

- Ávvir må bruke 2 til 3 årsverk på rene språkoppgaver som oversetting, korrektur og utvikling av det samiske språket.

- Ved å skrive på norsk får man mye drahjelp av andre medier og løsninger, f.eks. ved sitering av egne saker i riksmidia, på søkemotorer på nett m.m. Dette betyr gratis markedsføring, goodwill og flere treff på nettsted og nettavis, noe som igjen genererer høyere annonseinntekter. Denne muligheten har ikke en samiskspråklig avis. Hvis vi skal ha håp om å bli sitert i andre medier, så må vi oversette avisen til norsk, men kostnaden med dette vil være høyere enn gevinsten.

Med bakgrunn i ovenforstående argumentasjon, ber vi om at det vises forståelse for våre begrunnelser og argumenter. Vi er stort sett alene om å bære ansvaret for å synliggjøre samiskskriftspråk daglig. Om vi ikke får en avis som har utviklingspotensial i seg, vil vi over tid være det mediet som heller er med på å gjøre statusen mindre, fordi vi ikke kan levere et produkt som er på høyden med en norskspråklig avis. Derfor er det legitimt med et krav som vi her har presentert.

.....
Ánte Bals
Enleder/redaktør Ávvir

Elektronisk kopi til:

postmottak@kkd.no

Statssekretær Raimo Vallo

Stortingets kulturkomité

Statsråd Trond Giske

Sametinget

Sametingspresident Egil Olli

Sametingsrådsmedlem Vibeke Larsen

Arbeiderpartiets Sametingsgruppe

Norske Samers Riksforbund (NSR)

Medietilsynet